

Т.Л. ТОМНЮК*(Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету, м. Чернівці, Україна)*

Податковий інструментарій подолання бідності в Україні

Згідно даних дослідження ООН, близько 80 % українців живуть за межею бідності. Стаття присвячена виявленню напрямів стимулювання підвищення рівня добробуту громадян в Україні через використання податкового інструментарію. В структурі доходів Зведеного бюджету України проаналізовано частку обов'язкових платежів, що чинять податкове навантаження на доходи громадян. Розкрито механізм застосування податкової соціальної пільги як інструментарію захисту соціально вразливих верств населення. Виявлено, що соціальні стандарти в Україні не враховують макроекономічних тенденцій, які складаються вже впродовж кількох років. Акцентовано увагу на необхідності диференціації ставок податку на додану вартість та гармонізації ставок інших податків непрямого впливу на доходи фізичних осіб, які є домінуючими в Україні. Викладено підходи щодо запровадження знижених ставок податку на додану вартість, застосування податкової соціальної пільги в оподаткуванні доходів фізичних осіб та перегляду розміру прожиткового мінімуму, що сприятиме підвищенню рівня доходів малозабезпечених верств населення.

Ключові слова: бідність, доходи, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, прожитковий мінімум, споживчий кошук.

Т.Л. ТОМНЮК*(Черновицкий государственный торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета, г. Черновцы, Украина)*

Налоговый инструментарий преодоления бедности в Украине

Согласно данным исследования ООН, около 80 % украинцев живут за чертой бедности. Статья посвящена выявлению направлений стимулирования повышения уровня благосостояния граждан в Украине путем использования налогового инструментария. В структуре доходов Сводного бюджета Украины проанализирована доля обязательных платежей, которые делают налоговую нагрузку на доходы граждан. Раскрыт механизм применения налоговой социальной льготы как инструментария защиты социально уязвимых слоев населения. Виявлено, что социальные стандарты в Украине не учитывают макроекономических тенденций, которые складываются уже на протяжении нескольких лет. Акцентировано внимание на необходимости дифференциации ставок налога на добавленную стоимость и гармонизации ставок других налогов косвенного влияния на доходы физических лиц, которые являются доминирующими в Украине. Изложены подходы по внедрению пониженных ставок налога на добавленную стоимость, применению налоговой социальной льготы в налогообложении доходов физических лиц и пересмотру размера прожиточного минимума, что будет способствовать повышению уровня доходов малообеспеченных слоев населения.

Ключевые слова: бедность, доходы, налог на доходы физических лиц, налог на добавленную стоимость, прожиточный минимум, потребительская корзина.

T.L. TOMNYUK*(Chernivtsi Trade and Economics Institute
of Kyiv National Trade and Economics University, Chernivtsi, Ukraine)*

Fiscal Tool for Overcoming Poverty in Ukraine

In accordance with the UN research approximately 80 % of Ukrainians live below the poverty line. The article is concerned with the ways to induce increase in well-being of Ukrainian population through the fiscal tool. The

Фінанси та оподаткування

structure of earnings of the Consolidated budget of Ukraine contains the analysis of a portion of mandatory payments, which cause tax burden on the nationals' income. It clears up the mechanism of application of the tax social privilege as a tool to protect socially vulnerable sectors of population. It finds that social standards in Ukraine disregard macroeconomic tendencies developing for years. The emphasis is made on the necessity to differentiate value added tax rates and to harmonize the rates of other taxes not directly influencing personal income, which are dominant in Ukraine. It describes the approaches to implementation of reduced value added tax rates, tax social privilege in withholding taxes from personal income and review of the minimum subsistence level that shall facilitate increase in income of the disadvantaged population.

Keywords: poverty, income, income tax, value added tax, living wage, basket of consumer goods.

Постановка проблеми. Складна економічна ситуація, обтяжена збройним конфліктом на сході країни та анексією Криму, призводить до зростання бідності та соціального напруження країн Європи, проведеного швейцарським банком Credit Suisse, Україну визнано найбіднішою країною Європи [10]. Згідно дослідження ООН, близько 80 % українців живуть за межею бідності [1]. Таке становище призводить до погіршення якості харчування незаможних людей, погіршення стану їхнього здоров'я та, зрештою, до скорочення тривалості життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема бідності перебуває в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема М. Азам [13] проводить дослідження окремих аспектів даного питання в рамках світового простору, Е. Каразік [14] – в Росії, Б. Новакова [15] – в країнах Вишеградської групи, Б. Регасса [16] – в Ефіопії.

У вітчизняних наукових колах питання підвищення рівня суспільного добробуту громадян є завжди актуальним. Зокрема, варто відзначити глибину досліджень явища бідності та застосування фінансового інструментарію для його подолання в працях А.Г. Гвелесіані [4], Е.М. Лібанової [8], О.П. Кириленко [12], М.В. Кравченко [7], В.П. Синчака [11] та ін. Проте в наукових працях,

присвячених проблемам подолання бідності в Україні, здебільшого досліджено аспекти фінансового забезпечення соціально вразливих верств населення, натомість доцільно поглибити дослідження податкового інструментарію стимулювання зростання добробуту громадян.

Метою статті є виявлення напрямів стимулювання підвищення рівня добробуту громадян в Україні через використання податкового інструментарію.

Виклад основного матеріалу. Податки, які чинять вплив на величину доходів фізичних осіб, слід розмежувати на такі, що здійснюють прямий вплив через вилучення частини доходу (прибутковий податок, що в Україні справляється у вигляді податку на доходи фізичних осіб) та податки, які опосередковано вилучають частину доходів в процесі споживання товарів, робіт, послуг, оскільки механізм їх справляння передбачає перекладання податкового тягаря на кінцевого споживача (непрямі податки – в Україні податок на додану вартість, акцизний податок, ввізне мито).

Згідно статистичних даних, майже 60 % доходів Зведеного бюджету України формується за рахунок фізичних осіб (табл. 1).

Таблиця 1

Частка обов'язкових платежів, що чинять податкове навантаження на громадян, в структурі доходів Зведеного бюджету України (%)

Показник	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
1. Податок на доходи фізичних осіб	15,1	15,3	16,3	16,5	15,3
2. Податки на споживання	43,7	42,7	40,3	43,2	44,4
2.1. Податок на додану вартість	32,6	31,2	29,0	30,5	27,4
2.2. Акцизний податок	8,5	8,6	8,3	10,0	10,9
2.3. Ввізне мито	2,6	2,9	3,0	2,7	6,1
3. Всього	58,8	58	56,6	59,7	59,7

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

Разом з тим в Україні один з найнижчих рівнів заробітних плат в Європі, зокрема середня заробітна плата становить 5202 грн. – близько 180 євро (за підсумками серпня 2016 р.). Для порівняння: в Молдові – близько 240 євро, в Росії – 544 євро, в Білорусі – 343 євро, в Болгарії – 510 євро, Румунія – 590 євро (розраховано за даними офіційної статистики країн).

Крім того, за інформацією Міністерства соціальної політики України 59 % українців живуть на прожитковий мінімум [2]. Таким чином, з урахуванням показників прожиткового мінімуму (з 1

травня 2016 року для працездатних осіб 1450 грн.) на добу 59 % українців витрачають близько 48 грн. За стандартами ООН межа бідності для країн східної Європи 5 доларів на день (150 дол. США на місяць), а поріг бідності у світі – 2 дол. США на день (60 дол. США на місяць) [1]. Отже, домінуюча частина українців, витрачаючи близько 1,85 дол. США в день, живе майже на порозі злиднів, який за світовими стандартами становить 1,25 дол. США.

В механізмі оподаткування податком на доходи фізичних осіб передбачено інструментарій захисту соціально вразливих верств населення через

реалізацію механізму застосування податкової соціальної пільги. Так, при нарахуванні доходу у вигляді заробітної плати за умови, що її розмір не перевищує суми прожиткового мінімуму, встановленого законодавством для працездатних осіб станом на 1 січня податкового року, помноженого на 1,4 і заокругленого до найближчих 10 грн. (у 2016 році – 1930 грн.), особа має право на зменшення оподатковуваного доходу на величину податкової соціальної пільги у розмірі:

– 100 % прожиткового мінімуму, встановленого законодавством для працездатних осіб станом на 1 січня податкового року – для будь-якого платника податку та для платника, на утриманні у якого двоє чи більше дітей віком до 18 років (в розрахунку на кожну дитину, причому граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з батьків збільшується кратно кількості дітей);

– 150 % прожиткового мінімуму, встановленого законодавством для працездатних осіб станом на 1 січня податкового року – одинокій матері (батьку), вдові (вдівцю), опікуну, піклувальнику, особі, що утримує дитину-інваліда, чорнобильцю I та II категорії, учню, студенту, аспіранту, ординатору, ад'юнкту, інваліду I або II групи, в т. ч. з дитинства, особі з довічною стипендією за переслідування за правозахисну діяльність, учаснику бойових дій на території інших країн після Другої світової війни;

– 200 % прожиткового мінімуму, встановленого законодавством для працездатних осіб станом на 1 січня податкового року – Герою України, Герою Радянського Союзу, Герою Соціалістичної Праці або повному кавалеру ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особі, нагородженій чотирма і більше медалями «За відвагу», учаснику бойових дій під час Другої світової війни або особі, яка працювала в той час у тилу, інваліду I або II групи — учаснику бойових дій на території інших країн після Другої світової війни, колишньому в'язню або особі, визнаній репресованою чи реабілітованою, особі, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни, особі, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда.

При цьому на невизначений період запроваджена норма щодо застосування всіх видів податкової соціальної пільги в половинному розмірі. Таким чином, пільга не реалізується повною мірою, чим практично нівелюється її регулюючий ефект.

Варто зазначити, що соціальні стандарти в Україні не враховують макроекономічних тенденцій, які складаються вже впродовж кількох років, зокрема девальвацію гривні більш, ніж утричі, стрімке зростання рівня інфляції (у 2014 р. індекс інфляції становив 124,9 %, у 2015 р. – 143,3 % [6]). За законом споживчий кошик має змінюватися кожні п'ять років, але в дійсності не мінявся вже 15.

Тому крім необхідності впровадження податкової соціальної пільги в повному розмірі, доцільно переглянути межу доходів, при яких особа має право на її одержання, в першу чергу, за рахунок

підвищення розміру прожиткового мінімуму шляхом встановлення адекватного переліку витрат для задоволення основних потреб відповідно до існуючого рівня цін.

На сучасному етапі в планах Уряду є розробки щодо підвищення рівня прожиткового мінімуму громадян, в тому числі за рахунок перегляду споживчого кошику. Проте, відмінністю формування споживчого кошика в Україні є значно менший перелік позицій, ніж в економічно розвинутих країнах. Так, в споживчому кошику українців 250 позицій, тоді як в країнах Євросоюзу і в США їх кількість значно більша: у Німеччині – 700 одиниць, в США і Франції – 305, в Швейцарії – 1046. Ще одна принципова відмінність українського споживчого кошика від західних аналогів – його вартість визначається в абсолютних показниках, тоді як в розвинутих країнах споживчий кошик – це фіксований набір продуктів і послуг, які споживає покупець. В ЄС і США, по суті, відсутнє саме поняття «житковий мінімум» – його замінюють на середній рівень споживання. Таким чином, достатній житковий рівень в розвинутих країнах становить близько 60 % від середньої зарплати [9]. Саме від адекватного і обґрунтованого визначення кількості позицій в споживчому кошику і буде залежати визначення межі неоподатковуваного доходу фізичних осіб в Україні.

Домінування податків непрямого впливу на доходи фізичних осіб (податків на споживання або непрямих податків) в Україні є визначальним: у 2011-2015 роках їх частка в доходах Зведеного бюджету коливалась у межах 40,3-44,4 %, досягнувши максимуму у 2015 році. У досліджуваній структурі прослідковується зростання частки акцизного податку (з 8,5 % до 10,9 % – через підвищення ставок на алкогольні напої, тютюнові вироби та запровадження додаткової ставки з підакцизної продукції, яка реалізується в роздрібній мережі) та ввізного мита (з 2,6 % до 6,1 % через девальвацію гривні). Щодо акцизного податку, то позитивний вплив таких тенденцій можна очікувати від зменшення обсягів споживання шкідливої для здоров'я продукції. Щодо ввізного мита – позитивні аспекти можливі у наданні громадянами переваг аналогічним дешевшим вітчизняним товарам (якщо такі є) або ж ситуація може стати передумовою для розвитку та нарощування виробництва національних товарів.

Найбільшу частку забезпечено за рахунок надходжень податку на додану вартість (27,4-32,6 %), оскільки ПДВ, як вид універсального акцизу, охоплює споживання на території України практично усіх товарів, робіт та послуг (за деякими виключеннями, що представлені у вигляді звільнень від оподаткування та операцій, що не є об'єктом оподаткування). Основна ставка податку – 20 %, тобто до вартості товару як надбавка включається 20 % податку на додану вартість. Таким чином, з кожного доходу фізичної особи шоста частина витрачається на сплату ПДВ (ПДВ в ціні продукції

Фінанси та оподаткування

визначається шляхом множення на 20 % та ділення на 120 %, що дає 1/6).

У країнах Євросоюзу передбачено розробку та функціонування національних податкових законодавств з урахуванням вимог Директиви Ради Євросоюзу 2006/112/ЄС [5], що регламентує механізм гармонізації порядку адміністрування податку на додану вартість в країнах-членах ЄС. Згідно зазначеної Директиви окрім стандартної (основної) ставки (яка не має бути нижчою 15 %) передбачено можливість встановлення зниженої (не меншої, ніж 5 %). Згідно з Додатком III Директиви, країнам ЄС дозволено застосовувати знижені ставки ПДВ до певних груп товарів і послуг, зокрема до:

- 1) Продуктів харчування (включаючи безалкогольні напої), призначених для споживання людьми і тваринами.
- 2) Води.
- 3) Фармацевтичних продуктів та медичного обладнання.
- 4) Продажу книг, періодичних видань, навчальної літератури.
- 5) Продажу продуктів і послуг, призначених для використання в сільськогосподарській галузі.
- 6) Продажу товарів і послуг благодійним організаціям.

На таку систему орієнтуються не тільки члени ЄС, але й країни-претенденти на вступ до союзу.

В Україні ж за зниженою ставкою 7 % оподатковуються лише медикаменти за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України, при чому норму щодо такого оподаткування впроваджено у 2014 році – до цього періоду передбачалося звільнення ліків від оподаткування ПДВ. Отже, податкове навантаження на громадян по цій товарній позиції також підвищено.

Враховуючи те, що податковий тягар податків на споживання значно більше відчувають громадяни із низьким рівнем доходів, доцільно диференціювати ставки ПДВ, гармонізувавши податкове законодавство України до законодавства ЄС. Як компенсатор бюджетних втрат доцільно запровадити підвищену ставку (вищу за основну) щодо предметів розкоші, скажімо, виробів із дорогоцінних металів та каміння, одягу із натуральної шкіри та хутра, та товарів, що наносять шкоду життю і здоров'ю громадян (алкогольних напоїв та тютюнових виробів). На нашу думку, така диференціація сприятиме зниженню цін на найнеобхідніші групи товарів та відповідному підвищенню споживчого попиту на таку продукцію, зростанню бази оподаткування. Відмова від споживання тютюнових виробів чи алкогольних напоїв під впливом збільшення ставки податку сприятиме лише підвищенню рівня здорового способу життя громадян, що разом зі зниженням цін на продовольчі товари обумовить покращення демографічної ситуації в країні та якості генофонду нації.

Враховуючи, що в Україні близько 7,4 мільйона пенсіонерів (59,2 % – при загальній кількості в 12,5 мільйона) отримують пенсії в розмірі до 1500 гривень

[3] (мінімальна пенсія в Україні з 1 грудня 2016 р. – 1247 грн.), такий захід обумовить значний регулюючий ефект підвищення рівня добробуту зазначеної категорії осіб, оскільки підвищить рівень їх купівельної спроможності при споживанні товарів, необхідних для задоволення первинних життєвих потреб. Це особливо актуально, оскільки в розрахунках Уряду не передбачено суттєвого перегляду прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, що визначає мінімальний розмір пенсії (підвищення планується лише на 10 %).

Висновки. Запровадження знижених ставок податку на додану вартість на товари першої необхідності в комплексі з повноцінною реалізацією регулюючих інструментів впливу на соціально вразливі верстви населення через перегляд прожиткового мінімуму та застосування податкової соціальної пільги в оподаткуванні доходів фізичних осіб у повному розмірі сприятиме підвищенню рівня соціальної захищеності громадян, оптимізації структури сукупного попиту, покращенню якісного складу споживання харчових продуктів та підвищенню рівня доходів малозабезпечених верств населення, що в кінцевому підсумку дозволить пом'якшити соціальну напругу в суспільстві.

Безумовно, окреслені заходи мають дещо фрагментарний характер. Найважливішим фактором вирішення проблеми бідності в країні є економічне зростання, оскільки саме це призведе до збільшення валового внутрішнього продукту, за рахунок якого формується фонд споживання. Таким чином, подальші дослідження щодо підвищення рівня добробуту громадян в Україні слід проводити у напрямку пошуку засобів досягнення високих темпів економічного зростання, ефективного макроекономічного управління, успішного функціонування ринку праці.

4 Список використаних джерел

1. 80 відсотків населення України живе за межею бідності – ООН // Радіо Свобода. – 16.04.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/26959841.html>
2. В Украине увеличились масштабы бедности // Сегодня.ua. – 11.08.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.segodnya.ua/economics/enews/v-ukraine-uvlechilis-masshtaby-bednosti-741719.html>
3. В Україні 7,4 мільйона пенсіонерів отримують пенсію менше 1500 гривень // Інформаційне агентство УНІАН. – 23.09.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://economics.unian.ua/finance/1536406-v-ukrajini-74-milyoni-pensioneriv-otrimuyut-pensiyu-menshe-1500-griven.html>
4. Гвелесіані, А. Г. Диференціація грошових доходів населення: аналіз, прогноз та механізм регулювання [Текст] : монографія / А. Г. Гвелесіані. – К. : Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2008. – 154 с.
5. Директива Ради ЄС 2006/112 Про спільну систему податку на додану вартість від 28.11.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_928/print1466629669487187
6. Индекс инфляции (Украина) // Финансовый портал «Минфин». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>

7. Кравченко, М. В. Особливості державної політики щодо подолання бідності в Україні [Текст] / М. В. Кравченко // Демографія та соціальна політика. – 2011. – № 1. – С. 135-141.
8. Лібанова, Е. М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу [Текст]: монографія / Е. М. Лібанова. – К.: КНЕУ, 2008. – 328 с.
9. Радчук, А. Курс на виживання: около 80 % українців живуть за чертой бедности / А. Радчук // Слово і діло. – 08.04.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.slovoidilo.ua/2016/04/08/kolonka/aleksandr-radchuk/obshhestvo/kurs-na-vyzhivanie-okolo-80-ukraincev-zhivut-za-chertoj-bednosti>
10. Рейтинг самых бедных стран Европы [Електронний ресурс] // РІА Новості Україна. – Режим доступу: <http://rian.com.ua/infografika/20151030/376084694.html>
11. Синчак, В. П. Формування спрощеної системи оподаткування в контексті державної підтримки малого бізнесу та стимулювання зайнятості населення [Текст] / В. П. Синчак // Облік і фінанси. – 2012. – № 4(58). – С. 50-58.
12. Фінансові важелі подолання бідності в Україні [Текст]: монографія / О. П. Кириленко, І. І. Білоус, Б. С. Малиняк [та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 432 с.
13. Azam, M., Haseeb, M., Samsudin, S. (2016). The Impact of Foreign Remittances on Poverty Alleviation. *Global Evidence, Economics and Sociology*, Vol. 9, No 1, 264-281.
14. Karasik, E., Yurieva, O., Salyakhov, E., Chursin, P. (2015). Poverty overcoming problems of Russian population. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, Vol. 6, No. 3, 736-740.
15. Novakova, B., Šoltes, V. (2016). Quality of Life Research: Material Living Conditions in the Visegrad Group Countries. *Economics and Sociology*, Vol. 9, No 1, 282-294.
16. Regassa, B., Regassa, N. (2015). Housing and Poverty in Southern Ethiopia: Examining Affordability of Condominium Houses in Hawassa City. *Economics and Sociology*, Vol. 8, No.3, 155-169.
- 4 References
1. Radio Liberty. (2015, April 16). 80 vidstokiv naselennia Ukrainy zhyve za mezheiu bidnosti – OON [80 percent of Ukraine's population lives in poverty – UN]. Retrieved November 7, 2016, from <http://www.radiosvoboda.org/content/article/26959841.html>
2. Sehdnia.ua. (2016, August 11). V Ukrainy uvelychyls masshtaby bednosti [Poverty has increased in Ukraine]. Retrieved November 7, 2016, from <http://www.sehdnia.ua/economics/enews/v-ukraine-velichilis-masshtaby-bednosti-741719.html>
3. Informatsiine ahentstvo UNIAN. (2016, September 23). V Ukraini 7,4 miliona pensioneriv otrymuyut pensiiu menshe 1500 hryven [In Ukraine, 7.4 million pensioners receive pensions less than 1500 UAH]. Retrieved November 7, 2016, from <http://economics.unian.ua/finance/1536406-v-ukrajini-74-milyoni-pensioneriv-otrimuyut-pensiyu-menshe-1500-griven.html>
4. Hvelesiani, A. H. (2008). *Dyferentsiatsiia hroshovykh dokhodiv naseleennia: analiz, prohnoz ta mekhanizm rehuliuвання [Differentiation of incomes of the population: analysis, prediction and adjustment mechanism]*. Kyiv: Instytut demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen NAN Ukrainy.
5. Council of Europe. (2006). Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. Retrieved November 7, 2016, from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_928/print1466629669487187
6. Financial Portal «Minfin». (2016). Index of inflation (Ukraine). Retrieved November 7, 2016, from <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>
7. Kravchenko, M. V. (2011). Osoblyvosti derzhavnoi polityky shchodo podolannia bidnosti v Ukraini [Features of state policy for overcoming poverty in Ukraine]. *Demohrafia ta sotsialna polityka*, No 1, 135-141.
8. Libanova, E. M. (2008). *Bidnist naseleennia Ukrainy: metodolohiia, metodyka ta praktyka analizu [Poverty of the population of Ukraine: methodology, methods and practices of analysis]*. Kyiv: KNEU.
9. Radchuk, A. (2016, April 8). Kurs na vyzhyvanye: okolo 80% ukraintsev zhyvut za chertoi bednosti [Survival rate: 80% of Ukrainians live below the poverty line]. Retrieved November 7, 2016, from <http://ru.slovoidilo.ua/2016/04/08/kolonka/aleksandr-radchuk/obshhestvo/kurs-na-vyzhivanie-okolo-80-ukraincev-zhivut-za-chertoj-bednosti>
10. RIA Novosti Ukraina. (2015, October 30). Reitynh samikh bednikh stran Evropy [Top of the poorest countries in Europe]. Retrieved November 7, 2016, from <http://rian.com.ua/infografika/20151030/376084694.html>
11. Synchak, V. P. (2012). Formuvannia sproshchenoi systemy opodatkuвання v konteksti derzhavnoi pidtrymky maloho biznesu ta stymuliuвання zainiatosti naseleennia [Development of simplified tax system in the context of small business state support and stimulation of employment]. *Oblik i finansy*, No. 4(58), 50-58.
12. Kyrylenko, O. P., Bilous, I. I., Malyniak, B. S. (2010). *Finansovi vazheli podolannia bidnosti v Ukraini [Financial leverage of the poverty reduction in Ukraine]* (ed. Kyrylenko, O. P.). Ternopil: TNEU.
13. Azam, M., Haseeb, M., Samsudin, S. (2016). The Impact of Foreign Remittances on Poverty Alleviation. *Global Evidence, Economics and Sociology*, Vol. 9, No 1, 264-281. DOI: 10.14254/2071-789X.2016/9-1/18
14. Karasik, E., Yurieva, O., Salyakhov, E., Chursin, P. (2015). Poverty overcoming problems of Russian population. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, Vol.6, No 3, 736-740. DOI: 10.5901/mjss.2015.v6n3p736
15. Novakova, B., Šoltes, V. (2016). Quality of Life Research: Material Living Conditions in the Visegrad Group Countries. *Economics and Sociology*, Vol. 9, No 1, 282-294. DOI: 10.14254/2071-789X.2016/9-1/19
16. Regassa, B., Regassa, N. (2015). Housing and Poverty in Southern Ethiopia: Examining Affordability of Condominium Houses in Hawassa City. *Economics and Sociology*, Vol. 8, No 3, 155-169. DOI: 10.14254/2071-789X.2015/8-3/12